

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**  
Проректор з науково-педагогічної  
та навчальної роботи \_\_\_\_\_  
« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20\_\_\_\_  
О. І. Гура



**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

<b>СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ</b>	<b>БАКАЛАВР</b>	<b>МАГІСТР</b>
<b>СПЕЦІАЛЬНІСТЬ</b>	035 Філологія	035 Філологія
<b>СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ</b> <i>(для спеціальностей філологія та середня освіта)</i>	035.01 Українська мова та література	035.01 Українська мова та література
<b>ОСВІТНЯ ПРОГРАМА</b>	Українська мова та література	Українська мова та література
<b>ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ</b>	Бакалавр філології за спеціалізацією «Українська мова та література»	Магістр філології за спеціалізацією «Українська мова та література»

РОЗРОБЛЕНО кафедрами української літератури, української мови, слов'янської філології  
Запорізького національного університету

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

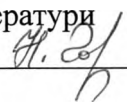
Павленко І. Я. – завідувач кафедри слов'янської філології, д. філологічних наук, професор;  
Бакаленко І. М. – доцент кафедри української літератури, кандидат педагогічних наук, доцент  
Меркулова О. В. – доцент кафедри української мови, кандидат філологічних наук, доцент  
Проценко О. А. – доцент кафедри української літератури, кандидат філологічних наук, доцент  
Слижук О. А. – доцент кафедри української літератури, кандидат педагогічних наук, доцент

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ КАФЕДРАМИ:

української літератури «21» серпня 2019 р., протокол № 1.

Завідувач кафедри української літератури

к. філол. н., доцент




Н. В. Горбач

української мови «21» серпня 2019 р., протокол № 1.

Завідувач кафедри української мови

д. філол. н., професор




Р. О. Христіанінова

слов'янської філології «21» серпня 2019 р., протокол № 1.

Завідувач кафедри слов'янської філології

д. філол. н., професор

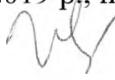


І. Я. Павленко

Схвалено науково-методичною радою філологічного факультету

Протокол від «21» серпня 2019 р., протокол № 1.

Голова НМР факультету



І. І. Ільченко

## ВСТУП

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації практичної підготовки, системність, безперервність та послідовність змісту і завдань навчальних і виробничих практик ступеня вищої освіти бакалавр, магістр спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.01 Українська мова та література освітньої програми Українська мова та література.

Наскрізна програма практичної підготовки складена на основі освітньо-професійної програми (Пр. № 4 від 26.11.2019 р. Вченої ради ЗНУ) та відповідає стандартам вищої освіти спеціальності 035 Філологія.

Комплекс навчальних і виробничих практик спрямований на формування умінь, навичок, компетенцій, що відповідають кваліфікації, яку отримує здобувач вищої освіти на кожному освітньому рівні та дає можливість обіймати відповідні посади.

**Ступінь вищої освіти**

**бакалавр**

**Спеціальність**

035 Філологія

**Спеціалізація (за наявності)**

035.01 Українська мова та література

**Освітня програма**

**Українська мова та література**

**Освітня кваліфікація**

Бакалавр філології за спеціалізацією  
«Українська мова та література»

№ п/п	Вид практики	Обсяг кредитів	Місце проведення практики (організації, підприємства, установи)	Первинна посада, за якою проходить практика	Вміння (компетентності, якими повинен оволодіти студент)
1	Навчальна фольклорна практика	3	КУ «Обласний методичний центр культури і мистецтв» Запорізької обласної ради; районні та селищні ради Запорізької і Дніпропетровської областей	стажер	<p><b>Інтегральна компетентність:</b> здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><b>Загальні компетентності:</b></p> <p>3) здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; 5) здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; 6) здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; 7) уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; 10) здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; 11) здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; 13) здатність</p>

					<p>проведення досліджень на належному рівні.</p> <p><b>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</b></p> <p>1) усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;</p> <p>5) здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку української літератури від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу;</p> <p>6) здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;</p> <p>7) здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації тексту;</p> <p>8) здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань; 9) усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів українською мовою;</p> <p>10) здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів;</p> <p>12) здатність до організації ділової комунікації українською мовою.</p>
2.	Навчальна діалектологічна практика	3	Населенні пункти Запорізької та Дніпропетровської областей, в першу чергу старожитні козацькі поселення	стажер	<p><b>Інтегральна компетентність:</b> здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та</p>

					<p>методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><b>Загальні компетентності:</b></p> <p>3) здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; 4) здатність бути критичним і самокритичним; 5) здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; 6) здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; 10) здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; 11) здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; 13) здатність проведення досліджень на належному рівні.</p> <p><b>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</b></p> <p>1) усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ; 2) здатність використовувати в професійній діяльності знання про українську мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; 3) здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови; 4) здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію; 6) здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя; 7) здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації тексту; 8) здатність вільно оперувати спеціальною термінологією</p>
--	--	--	--	--	--

					для розв'язання професійних завдань; 9) усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів українською мовою; 10) здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів; 11) здатність до надання консультацій з дотримання норм української літературної мови та культури мовлення; 12) здатність до організації ділової комунікації українською мовою.
3.	Виробнича педагогічна практика	6	Запорізькі гімназії № 2 імені Лесі Українки, № 11; Запорізькі ЗОШ I-III ст.: № 15, № 103, Запорізький колегіум «Елінт».	Учитель української мови і літератури	<p><b>Інтегральна компетентність:</b> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><b>Загальні компетентності:</b> 2) здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; 4) здатність бути критичним і самокритичним; 5) здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; 6) здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; 7) уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; 8) здатність працювати в команді та автономно;</p>

					<p>11) здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p><b>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</b></p> <p>2) здатність використовувати в професійній діяльності знання про українську мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;</p> <p>3) здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови;</p> <p>5) здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку української літератури від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу;</p> <p>6) здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;</p> <p>8) здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;</p> <p>12) здатність до організації ділової комунікації українською мовою.</p>
--	--	--	--	--	--

### МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

#### Навчальна фольклорна практика (1 курс)

**Мета навчальної фольклорної практики:** збирання та систематизація регіонального фольклору, закріплення та практичне застосування теоретичних знань, отриманих з різних дисциплін філологічного циклу, насамперед «Усна народна творчість», розвиток комунікативних навичок студентів.

Метою зумовлені **завдання практики:**

- з'ясувати час та характер заселення місцевості, в якій проводиться запис, характер міграції населення;
- виявити основні регіональні типи первинно завезеної фольклорної традиції та характер її подальшої трансформації;

- зафіксувати фольклорні твори в живому побутуванні, опитавши 15-20 носіїв різного віку;
- знайти найбільш талановитих та відомих у цій місцевості носіїв фольклорної традиції та зафіксувати їх фольклорний репертуар;
- проаналізувати характер та основні локальні форми трансмісії фольклорної традиції;
- проаналізувати характер поширення постфольклорних явищ (якщо такі виявляться в досліджуваному локусі).

## **Навчальна діалектологічна практика (2 курс)**

**Мета навчальної діалектологічної практики:** ознайомлення студентів з живим діалектним мовленням та з методами збирання діалектних матеріалів. Наукова мета – закріплення теоретичних знань і переведення їх на практичний рівень застосування: збирання матеріалів для написання курсових, дипломних та монографічних досліджень, укладання регіональних діалектних словників, лінгвогеографічних атласів тощо. Важливий науковий напрям діалектологічної практики – збір діалектних матеріалів до Лексичного атласу української мови.

Програма діалектологічної практики для студентів другого курсу передбачає такі **завдання:**

- збирання лексичних матеріалів у 40 населених пунктах, які за сіткою ЛАУМ визначені відділом діалектології Інституту української мови НАН України для опрацювання діалектологами кафедри української мови та студентами філологічного факультету Запорізького національного університету за єдиною «Програмою для збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови», яку уклав професор Ужгородського національного університету Й. О. Дзендзелівський;

- записування текстів зв'язного мовлення говірок Запорізької області;
- записування діалектних матеріалів за спеціальними питальниками;
- записування вузькодіалектної специфічної лексики часткових діалектних систем для створення словників окремих говірок.

Матеріали, котрі будуть записані як окремі тексти та за допомогою технічних засобів, збагатять не лише регіональну діалектологию новими мовними фактами, але й стануть у нагоді для укладання лінгвістичних карт Лексичного атласу української мови, над створенням якого працюють науковці відділу діалектології Інституту української мови НАН України.

## **Виробнича педагогічна практика (4 курс)**

**Метою виробничої педагогічної практики** є формування психолого-педагогічних навичок та методичної готовності до професійної діяльності майбутніх учителів-філологів.

### **Завдання практики:**

- поглиблення знань студентів, розвиток умінь, навичок з предметів, що визначають зміст практики;
- формування педагогічних умінь студентів;
- розвиток у студентів професійних творчих здібностей;
- розвиток професійних дослідницьких здібностей студентів;
- створення умов для самоактуалізації й саморозвитку студентів;
- створення умов для професійного самовизначення студентів;
- виявлення якісних характеристик індивідуального педагогічного стилю студентів;
- створення діалогічного комунікативного простору в ході практики.



## ЗМІСТ ПРАКТИКИ

### Навчальна фольклорна практика (1 курс)

У процесі фольклорної практики закріплюються та поглиблюються теоретичні знання, отримані не тільки під час вивчення курсу «Українська усна народна творчість», але й первинної філологічної підготовки, актуалізуються знання з історії України, історії української культури та народознавства.

#### 1. Ознайомлення з методикою збирання та систематизації фольклорного матеріалу.

*Основні напрямки польової роботи:*

- Традиційний фольклор дорослих і дітей в місті і в селі. Це напрямок роботи передбачає виявлення носіїв різних жанрів обрядового фольклору та пост фольклорних текстів і подальшого інтерв'ювання їх за спеціальними програмами і опитувачами.

- Фольклорні форми (традиційні та нові) в культурі малих соціальних груп (дитячих, підліткових, молодіжних, дорослих, змішаних; стабільних і віртуальних).

- Нові фольклорні форми і жанри в культурному житті дорослих і дітей сьогодні.

#### 2. Ознайомлення з місцем проведення практики; робота над історичною довідкою.

#### 3. Проведення польових записів. Польова робота включає такі основні моменти:

- Ознайомлення з історією, говіркою, економікою і культурою населеного пункту.

- Виявлення умов побутування фольклору, знайомство з кращими виконавцями казок, пісень, частівок, і ін. жанрів.

- Складання карти-схеми населеного пункту, на якій зазначаються цікаві об'єкти: рудники, пагорби, яри, гаї, кладовища, занедбані споруди, об'єкти сакральної топографії (церкви, каплиці, хрести, джерела, каміння тощо) та ін.

- Проведення записів фольклорних творів: знайомство з інформантами; запис відомостей про них; аудіо-та відеозапис фольклорних творів.

- Розшифровка польових записів. Головна вимога – абсолютна точність запису: не допускаються пропуски, зміни, доповнення тексту; повинні бути відображені всі особливості діалекту.

#### 4. Оформлення щоденника польових записів. Формою звіту про проведення фольклорної практики є щоденник польових записів. Висновки дослідницької роботи повинні мати такі складові:

- Які фольклорні жанри на досліджуваній території (у локусі проведення фольклорної практики) продуктивні, а які – ні, довести матеріалами практики та висловлюваннями тих, від кого проводилися записи;

- Чи збереглися на досліджуваній території традиційні обряди (календарні, родинні) та супровідний фольклор. Форма їх побутування (автентична, ігрова);

- Як побутує на досліджуваних теренах казка, охарактеризувати основні форми її трансмісії;

- Охарактеризувати способи побутування та трансмісії постфольклорної прози, основні тематичні групи легенд, переказів, усних оповідань, бувальщин. Відзначити місцеві мотиви та персонажів;

- Чи побутують у досліджуваному локусі історичні пісні. Які та чому збереглися. Хто їх виконує. Як вони пов'язані з місцевою/регіональною історією;

- Ким, коли і як виконуються паремії. Паремії якої тематики поширені і в яких вікових групах;

- Коли, ким і які ліричні пісні виконуються. Чи виконує їх молодь. Наскільки поширені пісні літературного походження;

- В яких ситуаціях, ким і коли виконуються частівки;

- Наскільки поширені 7-ост фольклорно явища. Які тематичні групи анекдоту поширені. Як транслуються;

- Люди яких вікових категорій є основними носіями фольклорної традиції та 80% фольклорного репертуару;
- Які форми трансмісії фольклорного матеріалу характерні для досліджуваної території;
- Який вплив мають книжки, шкільні програми, засоби масової інформації та аудіовізуальні засоби трансмісії фольклору на характер формування фольклорного репертуару у даній місцевості; охарактеризувати характер впливу та навести приклади із посиланням на інформацію носіїв та конкретні записи;
- Чи спостерігається взаємна рецепція фольклорного репертуару або окремих елементів поезики в місцях спільного проживання представників різних етносів. Охарактеризувати способи рецепції та навести конкретні приклади.

**Практичне значення** польової фольклористичної практики студентів спрямована на практичне значення: розвиток комунікативних здібностей та навичок спілкування з людьми різного віку, вмінь вибудовувати бесіду та здобувати необхідну інформацію, що необхідно для майбутнього вчителя; розвиток навичок транскрибування тексту – обов'язкова складова лінгвістичної підготовки; формування навичок класифікації та аналізу фольклорних текстів – необхідний компонент літературознавчої підготовки; розвиток навичок роботи з технічними засобами – формування методичної компетентності майбутніх педагогів.

**Наукове значення:** накопичення регіонального фольклорного матеріалу, що може слугувати для видання фольклорних збірок та хрестоматій з українського фольклору; підготовка бази для написання студентських та аспірантських робіт з питань фольклору регіону та фольклоризму творів української літератури.

## **Навчальна діалектологічна практика (2 курс)**

Зміст діалектологічної практики полягає у збиранні та описі діалектного матеріалу.

Підготовка до діалектологічної практики проводиться під керівництвом викладача, керівника експедиції, і розпочинається з початком нового навчального року із призначенням керівників практики. Керівник діалектологічної практики на розгляд кафедри вносить пропозиції щодо програми, завдання, бази практики, фінансового та матеріального забезпечення (укладання кошторису, технічні засоби, умови проживання, харчування тощо) практики.

На практичних заняттях керівник практики знайомить студентів із завданням діалектологічної експедиції, зі структурою, змістом та основними положеннями “Програми для збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови” Й. О. Дзензелівського та питальниками, що додаються до програми практики. Керівник практики особливу увагу студентів звертає на записування маловідомої матеріальної та духовної культури нашого народу і, зокрема, на історію та побут мешканців Запорізького краю та інших регіонів України в тих населених пунктах, де буде проходити виконання цієї Програми.

Організаційні заходи, навчально-методичне і технічне забезпечення проведення практики обговорюються й надаються студентам на настановчій конференції, яка проходить напередодні практики, а її результати – на підсумковій конференції, дати яких визначаються рішенням кафедри.

Етапи практики:

- ознайомлення з методикою збирання та систематизації діалектологічного матеріалу;
- ознайомлення з місцем проведення практики; робота над історичною довідкою;
- проведення спостережень над говором;
- транскрибування усної мови;
- оформлення щоденника польових записів.

Індивідуальні завдання студенти виконують у ході підготовчого етапу діалектологічної практики, опановуючи курс «Діалектологія української мови». Їх зміст

полягає в тому, щоби навчити студентів чути й описувати особливості діалектного мовлення різних регіонів України.

Під час діалектологічної практики передбачені екскурсії тими населеними пунктами, де студенти опитують інформантів. Це, зокрема, села Августинівської селищної ради Запорізького району, з якою 2016 року була укладена угода про практику.

### Виробнича педагогічна практика (4 курс)

Протягом практики кожен студент повинен:

- виконати завдання з психології та педагогіки;
- ознайомитись з тематичним плануванням уроків української мови та літератури в середніх і старших класах;
- скласти графік уроків на період практики;
- відвідувати протягом усієї практики уроки вчителів-предметників та уроки однокурсників, брати участь в обговоренні уроків;
- здійснювати перевірку зошитів учнів;
- провести необхідну кількість уроків (не менше 20);
- провести позакласний захід філологічного спрямування.

Ступінь вищої освіти

магістр

Спеціальність

035 Філологія

Спеціалізація (за наявності)

035.01 Українська мова та література

Освітня програма

Українська мова та література

Освітня кваліфікація

магістр філології за спеціалізацією  
«Українська мова та література»

№ п/п	Вид практики	Обсяг кредитів	Місце проведення практики (організації, підприємства, установи)	Первинна посада, за якою проходить практика	Вміння, (компетентності, якими повинен оволодіти студент)
1	Виробнича практика	6	Кафедра української мови філологічного факультету Запорізького національного університету	Асистент	<p><b>Інтегральна компетентність:</b> здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p><b>Загальні компетентності:</b> 1) здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; 2) здатність бути критичним і</p>

					<p>самокритичним; 3) здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; 4) уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; 5) здатність працювати в команді та автономно; 7) здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>8) навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>9) здатність до адаптації та дії в новій ситуації;</p> <p>10) здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності); 11) здатність проведення досліджень на належному рівні;</p> <p>12) здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p><b>Спеціальні (фахові, предметні)</b></p> <p><b>компетентності:</b></p> <p>1) здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах; 2) здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства;</p> <p>3) здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки; 4) здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів; 5) усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>власності на результати досліджень та інновацій;</p> <p>6) здатність застосовувати поглиблені знання з української мови та літератури для вирішення професійних завдань;</p> <p>7) здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі української філології;</p> <p>8) усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів української мови для досягнення запланованого прагматичного результату;</p> <p>9) здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі філології.</p>
2.	Виробнича практика	6	Кафедра української літератури філологічного факультету Запорізького національного університету	Асистент	<p><b>Інтегральна компетентність:</b> здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p><b>Загальні компетентності:</b></p> <p>1) здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; 2) здатність бути критичним і самокритичним; 3) здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; 4) уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; 5) здатність працювати в команді та автономно; 7) здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>8) навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>9) здатність до адаптації та</p>

					<p>дії в новій ситуації;  10) здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності); 11) здатність проведення досліджень на належному рівні;  12) здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p><b>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</b></p> <p>1) здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах; 2) здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства; 3) здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки; 4) здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів; 5) усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій; 6) здатність застосовувати поглиблені знання з української мови та літератури для вирішення професійних завдань; 7) здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі української філології; 8) усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів української</p>
--	--	--	--	--	---

					мови для досягнення запланованого прагматичного результату; 9) здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі філології.
--	--	--	--	--	---

## МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

### Виробнича практика (кафедра української мови)

**Мета виробничої практики:** формування професійної компетентності майбутніх викладачів, набуття досвіду самостійної діяльності як викладача української мови; оволодіння студентами сучасними методами, формами організації праці в галузі їхньої майбутньої професії викладача-філолога; формування в студентів, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

#### Завдання практики:

- поглиблення й розширення теоретичних знань зі спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін, набутих студентами, застосування їх у розв’язанні конкретних педагогічних завдань під час практики;
- формування в студентів-магістрантів педагогічних та методичних умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи;
- вироблення вмінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування традиційних та сучасних інноваційних технологій і методик навчання;
- формування вмінь професійного та педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- виховання у студентів-магістрантів морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті;
- виконання магістрантом функцій викладача фахових дисциплін спеціальності; молодого науковця; куратора студентської групи.

### Виробнича практика (кафедра української літератури)

**Мета виробничої практики:** формування професійної компетентності майбутніх викладачів, набуття досвіду самостійної діяльності як викладача української літератури; оволодіння студентами сучасними методами, формами організації праці в галузі їхньої майбутньої професії викладача-філолога; формування в студентів, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

#### Завдання практики:

- поглиблення й розширення теоретичних знань зі спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін, набутих студентами, застосування їх у розв’язанні конкретних педагогічних завдань під час практики;
- формування в студентів-магістрантів педагогічних та методичних умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи;
- вироблення вмінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування традиційних та сучасних інноваційних технологій і методик навчання;

- формування вмінь професійного та педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- виховання у студентів-магістрантів морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті;
- виконання магістрантом функцій викладача фахових дисциплін спеціальності; молодого науковця; куратора студентської групи.

## **ЗМІСТ ПРАКТИКИ**

### **Виробнича практика (кафедра української мови)**

#### ***Зміст навчальної роботи*** студента-практиканта:

- ознайомлення з основними принципами та напрямками роботи викладача ЗВО, нормативними документами, що визначають планування роботи викладача;
- ознайомлення з навчально-методичними комплексами дисциплін, які доведеться викладати;
- вивчення групи студентів, ознайомлення з роботою викладачів кафедри;
- планування навчально-виховного процесу та проведення занять і позакласних заходів із застосуванням різноманітних методів та прийомів (традиційних та інноваційних);
- відвідування та подальший аналіз занять та виховних заходів;
- участь у роботі наукового та методичного семінарів викладачів кафедри української мови, у семінарах студентів-практикантів, у засіданні кафедри української мови за результатами асистентської практики, у підсумкових заходах з педпрактики.

#### ***Зміст виховної роботи*** студента-практиканта:

- вивчення системи роботи куратора групи студентів, спрямованої на формування в студентів стійкого інтересу до навчання;
- оволодіння вміннями виховання студентів на заняттях засобами мови;
- опанування знаннями та оволодіння вміннями з питань підготовки та проведення виховних заходів (організація та проведення бесід, конференцій, диспутів, вечорів, екскурсій; випуск стіннівок тощо).

#### ***Зміст дослідницької роботи*** студента-практиканта:

- вивчення наукової та методичної літератури;
- наукові спостереження за навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі, узагальнення передового досвіду викладання мови.

### **Виробнича практика (кафедра української літератури)**

#### ***Зміст навчальної роботи*** студента-практиканта:

- ознайомлення з основними принципами та напрямками роботи викладача ЗВО, нормативними документами, що визначають планування роботи викладача;
- ознайомлення з навчально-методичними комплексами дисциплін, які доведеться викладати;
- вивчення групи студентів, ознайомлення з роботою викладачів кафедри;
- планування навчально-виховного процесу та проведення занять і позакласних заходів із застосуванням різноманітних методів та прийомів (традиційних та інноваційних);
- відвідування та подальший аналіз занять та виховних заходів;
- участь у роботі наукового та методичного семінарів викладачів кафедри української літератури, у семінарах студентів-практикантів, у засіданні кафедри української літератури за результатами асистентської практики, у підсумкових заходах з педпрактики.

#### ***Зміст виховної роботи*** студента-практиканта:

- вивчення системи роботи куратора групи студентів, спрямованої на формування в студентів стійкого інтересу до навчання;
- оволодіння вміннями виховання студентів на заняттях засобами літератури;



- опанування знаннями та оволодіння вміннями з питань підготовки та проведення виховних заходів (організація та проведення бесід, конференцій, диспутів, вечорів, екскурсій; випуск стіннівок тощо).

**Зміст дослідницької роботи** студента-практиканта:

- вивчення наукової та методичної літератури;
- наукові спостереження за навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі, узагальнення передового досвіду викладання літератури.

### **КОНТРОЛЬ ЗА ПРОХОДЖЕННЯМ ПРАКТИКИ**

Контроль за роботою студентів під час практики здійснюють:

- *від університету*: методисти від кафедр, керівники практики, які відповідають за організацію практики, завідувачі кафедр, які забезпечують проведення практики, заступник декана філологічного факультету з навчальної роботи, декан філологічного факультету;
- *від бази практики*: керівник практики від бази практики

Види та форми поточного та підсумкового контролю визначаються робочими програмами практик.

### **ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ**

Основними видами звітної документації є звіт студента про проходження практики та щоденник практики. Інші види звітної документації визначаються робочими програмами практик, за пропозиціями випускових кафедр та затверджуються радами факультетів.

### **ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ**

Критерії оцінювання роботи студентів під час проходження практик визначаються робочими програмами практик. Підсумки практик підводяться керівниками практики від кафедр на підставі оцінювання роботи студентів на базах практик, оформлення звітної документації та захисту звітів. Оголошення оцінок за проходження практик відбувається на підсумкових конференціях. Результати практик обговорюються на засіданнях кафедр, науково-методичної та вченої ради філологічного факультету.